

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1982/131

KARAR NO : 1983/635

ÖZET : Uyuşmazlık Mahkemesi'nce görevli yargı yeri belirlenmesine rağmen, yeniden verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Seyfettin Pelen ve arkadaşları.

O L A Y : 6.6.1977 tarihinde sorumlusu olan sanıkların, Kurtuluş Yolu yayınlarından olan "Devrimci Proleterya, Seçimler ve bu günkü durum" isimli kitapta komünizm ve kürtçülük propogandası yaptıkları, kanunun suç saydığı fiilleri övdükleri, iddiasıyla İstanbul C.Savcılığı'nce sanıkların eylemlerine uyan TCY.nın 142/1-6., 142/3-6., 159/1., 312/2.maddeleri uyarınca cezalandırılmaları istemiyle İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açılmıştır.

İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi; 26.11.1979 gününde, Esas 1977/598, Karar 1979/359 sayı ile, sanıklara yüklenen suçların sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi; 18.8.1980 gününde, 1980/539 esas sayı ile, suçların sıkıyönetim ilânından önce işlenmesine ve sıkıyönetim ilânını gerektiren nedenlerden bulunmamasına ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülmekte olan davalarla bağlantısının olmamasına göre, davanın İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesinde görülmesi gerektiği kanısına vararak, görevli yargı yerinin belirtilmesi için 2247 sayılı yasa'nın 19.maddesi uyarınca Mahkememiz'e başvuruda bulunmuştur.

Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü; 22.12.1980 günü, 1980/444-565 sayı ile; atılı suçların bir bölümünün devletin varlığına yönelik olarak işlendiği, MCK.nın 7 numaralı kararının 4.maddesi kapsamına girdiği, böylece sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunduğu, sıkıyönetim ilânından üç aydan daha önce işlenmiş olmasına karşın, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu davalarla 1402 sayılı yasa'nın 13/b maddesinde öngörülen irtibat halini içerdiği gerekçesiyle askeri yargı yerinin görevli olduğuna karar vererek sıkıyönetim askeri mahkemesinin başvurusunu reddetmiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi: 20.10.1981 günü, Esas 1980/539, Karar 1981/906 sayı ile; 1402 sayılı yasada 2301 sayılı yasa ile yapılan değişiklik gözönünde tutularak bu davalara süre itibariyle hangi yargı yerinde bakıla-

.../...

cağı hususunun 2247 sayılı yasa'nın 19.maddesi gereğince Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından görüş olarak sorulduğu, Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümünce askeri yargı yerinde bakılacağı hükmüne varılmışsa da yüksek mahkemenin daha sonraki tarihlerde ittihas ettiği kararlarda bu görüşünü değiştirdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş ve dava dosyası ikinci kez Askeri Yargıtay Başsavcılığının 5.2.1982 günlü, U.EV.1982/462 sayılı yazısı ile Mahkememiz'e gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Y. İsmet Ayer, Ali Suat Erkoç, Mustafa Aksoy, Osman Kayacan, Ergun Argon ve Yavuz T. Özgen'in katılmaları ile yaptığı 28.11.1983 günlü toplantıda, geçici raportör Hâkim Tulez Barutoğlu'nun raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan toplantıya Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Mustafa Güzel'in Askeri Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Bir yargı merciinin Uyuşmazlık Mahkemesi'nde başvuru kararı verdikten sonra yüksek mahkemenin bu konudaki kararına uymasının yasa buyruğu olduğunda kuşku ve duraksamaya yer bulunmamaktadır. Çünkü Anayasa'nın 158., ve 2247 sayılı yasa'nın 1.maddelerinde "adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyumsuzluklarını kesin olarak çözümlenmeye yetkili bir yüksek mahkemedir" biçiminde yer alan hüküm Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının niteliğini ve bağlayıcılığını simgelemektedir.

Sıkıyönetim askeri mahkemesi 20.10.1981 günlü görevsizlik kararında 2247 sayılı yasa'nın 19.maddesi gereğince Uyuşmazlık Mahkemesinden görüş sorulduğunu, sonuç olarak Uyuşmazlık Mahkemesinin bu konudaki kararının istisari bir karar olduğunu belirtmekte, Uyuşmazlık Mahkemesinin daha sonraki kararlarında görüş değiştirdiğini ileri sürmektedir.

Uyuşmazlık Mahkemesi gerek Anayasa'nın 158. ve gerekse 2247 sayılı yasa'nın 1., 20., 28.maddelerinin incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, bir danışma kurulu olmayıp yargısal kararlar veren bir kuruluş ve bir yüksek mahkemedir.

Uyuşmazlık Mahkemesince görevli yargı yerinin belirlenmesinde 2247 sayılı yasa da iki ayrı yol öngörülmüştür. Bunlardan birisi anılan yasanın 14.maddesinde yer alan olumsuz görev uyumsuzluğu, diğeri ise olumsuz görev uyumsuzluğu çıkarma yerine ondan daha çabuk ve hızlı işleyen ve sonuca götürme amacına yönelik olarak 19.maddede düzenlenen başvuru yoludur. Gerek Olumsuz görev uyumsuzluğunu çözümlen, gerekse görevli yargı yerinin belirlenmesi amacıyla başvuru üzerine görevli yargı yerini belirleyen Uyuşmazlık Mahkemesi kararları istisari nitelikte bir karar değil, sorunu kesin olarak çözümlen yargısal tasarruflardır.

.../...

ul

Daha önceki çeşitli kararlarımızda da belirttiğimiz gibi, bir mahkeme görmekte olduğu bir davada takdir yetkisini kullanarak ve kendisini görevsiz görerek karar vermesi halinde, bu kararını kaldırma yetkisine nasıl sahip değilse, 2247 sayılı yasa'nın 19.maddesine göre, Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuran mahkemenin de bu başvuru sonucunu beklemesi ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nce verilen karara uyması yasal bir zorunluluk olmaktadır.

Gerçi, görev konusunun kamu düzenine ilişkinliği nedeniyle yargılamanın her evresinde gözönünde bulundurulması, hatta Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görevi belirleyen karardan sonra dahi bu konuda yasa değişikliği olmuşsa aksine bir hüküm konmadıkça, yargı mercilerinin bu hususu gözönünde tutmaları doğaldır. Ancak Uyuşmazlık Mahkemesi'nin başvurunun reddi ile Askeri Yargı yerini görevli gören kararı 1402 sayılı yasa'da 2301 sayılı yasa ile yapılan değişiklikten sonra ve bu değişiklik gözönünde bulundurularak verilmiş ve sonunu kesin olarak çözüme bağlamıştır.

Ayrıca sıkıyönetim askeri mahkemesi görevsizlik kararına Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görüş değiştirmesini dayanak yapmıştır. Gerçi, Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, verilen çelişik kararlar nedeniyle 4.5.1981 günlü, 1/1 sayı ile bir ilke kararı alarak görev sorununun çözümünü daha çok açıklığa kavuşturmuşsa da, bunu bir yasa değişikliği olarak anlamaya olanak bulunmadığı gibi, alınan ilke kararının sonraki tarihlerde görev konusunda karara bağlanacak davalarda uyulmasının zorunlu olduğunda da kuşkuya yer bulunmamaktadır.

Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinin Uyuşmazlık Mahkemesi kararının yeniden gözden geçirilmesi sonucunu doğuracak biçimde görevsizlik kararı vermesi 2247 sayılı yasa'nın öngördüğü kurallarla bağdaşmayacağından karar açıkça yasaya aykırı düşmüştür. Çünkü Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının kesinliği ilkesi uyarınca bu kararların gerek Uyuşmazlık Mahkemesi, gerekse başka bir yargı merciince yeniden incelenmesi, değiştirilmesi veya kaldırılması mümkün değildir.

Bu nedenle, Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesinin görevsizlik kararının yasa ve yönetime aykırılık yönünden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

SONUÇ : İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 2247 sayılı yasa'nın 19.maddesine göre yaptığı 18.8.1980 günlü, 1980/539 esas sayılı başvurusu üzerine, Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümünce 22.12.1980 gününde, 1980/444-565 sayı ile, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi başvurusunun, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu bir suçla genel ve ortak amaç içerisinde irtibatlı olarak işlenmiş olması koşulunun dava konusu fiilde mevcudiyeti kabul edilmek suretiyle reddedildiğine ve davada askeri yargı ^{yeri} görevli kılındığına göre İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 1402 sayılı yasa'nın 13.maddesinde 2301 sayılı yasa ile bilahare yapılan değişikliği nazarı itibara alarak verdiği 20.10.1981 günlü, 1980/539, 1981/906 sayılı görevsiz-

lik kararının yasa ve yonteme aykırılığa nedeniyle kaldırılmasına,28.11.1983 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

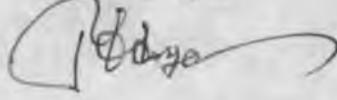
Başkan

Servet Tüzün

Üye

Y.İsmet Ayer

Üye

Ali Suat Erkoç

Üye

Mustafa Aksoy

Üye

Osman Kayacan

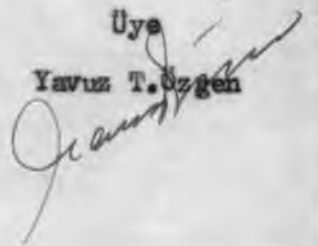
Üye

Ergun Argen

Üye

Yavuz T. Özgen

27.12.83

D/E